

Avizul Comitetului European al Regiunilor – Orașe inteligente: noi provocări pentru o tranziție echitabilă către neutralitatea climatică – cum pot fi puse în practică ODD în viața de zi cu zi?

(2020/C 39/17)

Raportor general: Andries GRYFFROY (BE-AE), membru al Parlamentului flamand

Document de referință: Scrisoarea de sesizare din partea Președinției finlandeze

RECOMANDĂRI POLITICE

COMITETUL EUROPEAN AL REGIUNILOR

1. recunoaște că un oraș inteligent este un spațiu în care rețelele și serviciile tradiționale sunt eficientizate prin utilizarea tehnologiilor digitale și de telecomunicații în beneficiul locuitorilor și al întreprinderilor. Pe lângă apelul la tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC) pentru o utilizare mai eficientă a resurselor și mai puține emisii, un oraș inteligent implică o administrație municipală mai interactivă și mai reactivă, cu servicii mai bune pentru populație prin rețele de transport urban mai inteligente, prin instalații modernizate de alimentare cu apă și de eliminare a deșeurilor și prin modalități mai eficiente de iluminat și de încălzire, care nu lasă pe nimeni în urmă; un oraș inteligent trebuie să fie și un loc în care se pune accentul pe crearea de structuri accesibile și favorabile incluziunii pentru educație și formare, în vederea îmbunătățirii capacităților și talentelor oamenilor și pentru asigurarea capacității lor de a participa la dezvoltarea comunității. Exact din acest motiv, salutăm atenția deosebită acordată obiectivelor de dezvoltare durabilă ale ONU, pentru că ele scot în evidență că durabilitatea necesită o perspectivă globală asupra tuturor aspectelor pe care le acoperă;
2. după cum a afirmat deja în avizul său pe tema „Guvernanța pe mai multe niveluri și cooperarea intersectorială pentru combaterea sărăciei energetice” [raportoare: Kata Tüttő (HU-PSE)]⁽¹⁾, subliniază și că este important ca sărăcia energetică să fie luată în considerare la elaborarea diverselor politici și consideră că una dintre cele mai importante evoluții politice din ultimii ani este recunoașterea clară a necesității ca, în procesul de configurare a politicilor energetice și climatice, în prezent și în viitor, să țină seama și de impactul lor social;
3. reafirmă, după cum s-a menționat deja în avizul pe tema „Orașe și comunități inteligente – Parteneriatul european pentru inovare”, al domnului Ilmar Keepalu (SE-PSE), importanța recunoașterii marii varietăți de așezări urbane, fie că sunt considerate orașe sau nu, și a relației și complementarității lor cu teritoriile rurale din împrejurimi; reiterează, de asemenea, după cum s-a afirmat deja în avizul pe tema „Revitalizarea zonelor rurale prin inițiativa «Sate inteligente»”, elaborat de domnul Enda Stenson (IE-AE), că „în concordanță cu modelul orașelor inteligente, inițiativa privind zonele rurale inteligente ar trebui să adopte o abordare cuprinzătoare a dezvoltării și inovării, care să cuprindă următoarele șase dimensiuni:
  - o economie inteligentă, inovatoare, întreprinzătoare și productivă;
  - o mobilitate mai bună, cu rețele de transport accesibile, moderne și durabile;
  - o viziune în materie de protecție a mediului și de energie durabilă;
  - cetățeni calificați și implicați;
  - calitatea vieții în termeni de cultură, sănătate, securitate și educație;
  - o administrație mai eficientă, mai transparentă și mai ambițioasă.”;subliniază, cu toate acestea, că un element suplimentar esențial pentru promovarea „intelenței” trebuie să constea în implicarea cetățenilor și în asigurarea condițiilor necesare pentru dezvoltarea potențialului lor, prin educație și sprijin pentru cercetare, inovare și coeziune socială. Acest lucru impune și adoptarea unei reglementări eficiente, transparente și fiabile în materie de protecție și utilizare a datelor;
4. subliniază decalajul existent între regiuni, orașe mari, comune și localități mici în ceea ce privește resursele umane și financiare, competențele și digitalizarea. În această privință, reamintește că strategiile de dezvoltare inteligentă trebuie adaptate la dimensiunea comunității, iar abordarea trebuie ajustată la situația specifică a fiecăreia dintre aceste comunități, furnizând infrastructura și sprijinul de care este nevoie pentru ca toate grupurile să aibă acces într-o măsură suficientă la serviciile digitale și de informare;

⁽¹⁾ COR-2018-05877-00-01-AC-TRA (RO) (JO C 404, 29.11.2019, p. 53).

5. subliniază că, după evaluarea propunerilor de planuri naționale integrate privind energia și clima (NECP) pentru perioada 2021-2030, prezentate de statele membre ale UE, Comisia Europeană a solicitat, în recomandările sale, un nivel mai ridicat de ambiție, pentru a garanta realizarea obiectivelor pentru 2030 privind clima, stabilite în Acordul de la Paris, precum și tranziția către o economie neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei până în 2050, prin utilizarea sporită a surselor regenerabile de energie, prin creșterea eficienței energetice și prin modernizarea economiei;
6. recunoaște că amploarea provocării și caracterul transversal al schimbărilor climatice necesită soluții integrate, care pleacă de la probleme reale și care abordează dinamicele și obiectivele multiple ce interacționează și se întrepătrund;
7. subliniază importanța unei corelări puternice a ODD cu obiectivele de politică ale politicii de coeziune pentru perioada 2021-2027, în special cu al doilea obiectiv – „O Europă mai ecologică, cu emisii scăzute de carbon –, prin promovarea tranziției către o energie nepoluantă și echitabilă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a adaptării la schimbările climatice și a prevenirii și gestionării riscurilor”, ceea ce ar putea facilita realizarea ODD prin obiectivele specifice stabilite în propunerile de regulament;
8. recunoaște că tranziția către un viitor neutru din punct de vedere climatic, pe lângă adaptarea necesară la impactul schimbărilor climatice și dincolo de decarbonizarea sectoarelor energiei, clădirilor și mobilității, implică și o tranziție către o economie circulară, transformarea durabilă a sistemelor agricole și alimentare și protecția ecosistemelor și a biodiversității, motiv pentru care sprijină eventuala instituire a unui Observator european al neutralității climatice;
9. recunoaște eforturile depuse de Convenția primarilor și de inițiativa „Energie curată pentru insulele din UE” în mobilizarea nivelului local – autorități, întreprinderi, universități, instituții de învățământ și organizații comunitare – în elaborarea de strategii de decarbonizare și invită autoritățile locale și regionale europene să inițieze, să pună în aplicare și să monitorizeze acțiuni care să țină seama de obiectivele Convenției primarilor și ale inițiativei „Energie curată pentru insulele UE”;
10. invită statele membre să includă chestiunea comunităților inteligente în planurile lor naționale privind energia și clima, recunoscând marele potențial al acestora în eficiența din punctul de vedere al costurilor, eficiența energetică și reducerea emisiilor;

Privitor la guvernanța inteligentă a comunităților inteligente

11. subliniază că orașele și comunitățile inteligente reprezintă o ocazie excelentă de a pune în aplicare mecanisme de guvernanță inteligentă și, astfel, de a îmbunătăți capacitatea autorităților locale de a lua decizii într-un mediu din ce în ce mai complex;
12. subliniază necesitatea de a accelera tranziția către un model de guvernanță inteligentă la nivel local și regional, prin dezvoltarea și introducerea unor servicii electronice care să le permită cetățenilor accesul la o gamă mai largă de servicii de e-guvernare de pe un singur cont;
13. solicită ca semestrul european, ca instrument de coordonare a politicilor economice ale UE, să fie considerat drept cadru de consolidare a ODD și de planificare, monitorizare și evaluare a îndeplinirii lor în întreaga UE;
14. reafirmă rolul esențial al guvernanței pe mai multe niveluri, care asigură capacitatea autorităților locale de a combate eficient schimbările climatice și de a pune în aplicare ODD, și consideră că orașele inteligente reprezintă un factor catalizator important în acest context;
15. recunoaște importanța utilizării impozitării și a achizițiilor publice ca instrument de accelerare a introducerii pe piață a tehnologiilor inovatoare și durabile, cu condiția ca introducerea lor să fie motivată de cerere și să permită punerea în aplicare a unor soluții locale descentralizate pentru provocări;
16. consideră că datele deschise în formate standard reprezintă un instrument-cheie de sprijinire a creării și dezvoltării orașelor inteligente și subliniază că, împreună cu acestea, furnizarea de „componente deschise” (și anume, aplicații API deschise) va fi o componentă esențială a procesului de generare și multiplicare a soluțiilor urbane inteligente în mod mai rapid și mai flexibil;
17. recunoaște potențialul datelor generate de interfețele de utilizator în situații reale, cum ar fi dispozitivele mobile sau contoarele inteligente ale cetățenilor, și solicită elaborarea unor cadre cuprinzătoare care să integreze și să utilizeze date generate de utilizatori în scopul realizării unei guvernanțe inteligente și, în același timp, să garanteze proprietarilor datelor protecția necesară;
18. reamintește importanța sprijinirii obiectivelor climatice la nivel regional sau municipal, nu numai când acestea sunt impuse direct, ci și când derivă din obiectivele climatice de nivel superior, prin asigurarea unor parcursuri locale solide de tranziție în plan tehnic și științific, în vederea atingerii obiectivelor stabilite;

19. subliniază că guvernanta urbană inteligentă și durabilă implică trecerea de la politici pe termen scurt și fragmentate la abordări pe termen lung, sistemice și bazate pe învățare. Această tranziție necesită o gestionare strategică și continuă a schimbărilor, aplicată structurilor existente de guvernanta urbană care ar putea conduce la un proces decizional pe termen scurt și izolat;
20. subliniază că, pe lângă importanța impunerii de obiective, este necesar, de asemenea, să fie concepute măsurile concrete necesare, care să fie monitorizate, astfel încât să se poată face ajustările necesare. Crearea unor rețele de învățare în colaborare cu alți actori și cu centre de cunoaștere va îmbunătăți aceste „proces de învățare” a modului în care să fie impuse obiectivele și să fie concepute măsurile;

Orașe, comune și sate inteligente și punerea în aplicare a ODD

21. reamintește că, în ultimii ani, CoR a lucrat intens la cadrul ODD și că recentele avize intitulate „Obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD): o bază pentru o strategie a UE pe termen lung pentru o Europă durabilă până în 2030” [raportor: Arnoldas Abramavičius (LT-PPE)] ⁽²⁾ și „O Europă durabilă până în 2030: monitorizarea obiectivelor ONU de dezvoltare durabilă, a tranziției ecologice și a Acordului de la Paris privind schimbările climatice” [raportoare: Sirpa Hertell (FI-PPE)] ⁽³⁾ rezumă poziția Comitetului Regiunilor;
22. reafirmă „necesitatea fundamentală de a se conveni asupra unor etape concrete și a unor indicatori, de a se măsura în timp real datele legate de schimbările climatice și ODD ale comunelor, orașelor și regiunilor, în vederea atingerii obiectivelor de sustenabilitate economică, ecologică, socială și culturală”, astfel cum se menționează în avizul „O Europă durabilă până în 2030: monitorizarea obiectivelor ONU de dezvoltare durabilă, a tranziției ecologice și a Acordului de la Paris privind schimbările climatice” [raportoare: Sirpa Hertell (FI-PPE)] ⁽⁴⁾. În acest sens, subliniază că orașele și comunitățile inteligente pot juca un rol de pionierat datorită tehnologiilor inteligente și proceselor de colectare a datelor pe care le introduc;
23. reiterează „necesitatea unor date de nivel subnațional solide în domeniul climei, dar și importanța utilizării noilor tehnologii, cum ar fi inteligența artificială, pentru a evidenția acțiunile climatice întreprinse de comunitățile locale”. Reamintește, în acest sens, importanța valorificării la maximum a bazei de date a Convenției primarilor și a posibilității de a corela datele locale și contribuțiile determinate la nivel național, prin instituirea de contribuții determinate la nivel local ⁽⁵⁾. În acest context, reamintește că este esențial să se ofere orașelor și comunităților inteligente instrumente menite să le stimuleze capacitatea de a colecta și de a analiza date și de a utiliza această capacitate pentru a îmbunătăți procesele decizionale;
24. consideră că o abordare inteligentă este un instrument-cheie pentru atingerea țintelor legate de ODD 11 privind orașele și comunitățile durabile și de ODD 13, „Politici climatice”;
25. recunoaște că orașele inteligente trebuie să-i implice pe cetățeni, astfel încât ei să poată participa activ la modelarea contextului lor local; inițiativa umană, sprijinită și completată de TIC, precum și serviciile de proximitate și adaptate la populație permit identificarea și punerea în aplicare de soluții inteligente și de idei colective care să îmbunătățească viața în orașe și să le sporească durabilitatea, creând astfel capital social și comunități reziliente, ținând seama, în același timp, de necesitatea de a aborda sărăcia energetică; în acest sens, subliniază importanța eliminării decalajului digital și a sporirii nivelului de competențe al cetățenilor, pentru a garanta că comunitățile inteligente nu îi izolează pe cetățenii vulnerabili și a evita orice fel de excluziune socială; consideră și că, pentru combaterea sărăciei energetice, este important să se promoveze eficiența energetică și tehnologiile inovatoare în locuințele sociale;

Orașe, comune și sate inteligente și tranziția către o Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor, neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei și caracterizată de biodiversitate

26. pentru o tranziție inteligentă, consideră că este important din punct de vedere strategic să se elaboreze programe specifice de dezvoltare a competențelor digitale ale populației, luând în considerare diversele tranșe de vârstă și situații profesionale, precum și experiențele și bunele practici relevante pentru proiectele privind orașele inteligente;
27. salută experiența marcantă a unor comunități inteligente care s-au îndreptat deja spre soluții de economie circulară pentru clădiri, mobilitate, produse, gestionarea deșeurilor și în planificarea și gestionarea teritoriilor lor și încurajează Comisia Europeană să promoveze în continuare soluțiile respective pentru toate comunitățile inteligente. Aceste contribuții vor juca un rol semnificativ în realizarea ODD;
28. observă că tehnologiile inteligente au o importanță fundamentală pentru punerea în aplicare a pachetului privind energia curată și realizarea cu succes a tranziției către o energie curată. În acest sens, subliniază că orașele și comunitățile inteligente reprezintă un instrument foarte eficace pentru a garanta că aceste tehnologii inteligente sunt puse în aplicare în mod coerent și armonizat, valorificând la maximum potențialele sinergii existente;

⁽²⁾ COR-2019-00239-00-00-AC-TRA (RO) (JO C 404, 29.11.2019, p. 16).

⁽³⁾ COR-2019-00965-00-01-PAC-TRA (RO) (a se vedea pagina 27 din prezentul Jurnal Oficial).

⁽⁴⁾ COR-2019-00965-00-01-PAC-TRA (RO).

⁽⁵⁾ COR-2019-00965-00-01-PAC-TRA (RO).

29. consideră că comunitățile energetice locale constituie o resursă puternică pentru asigurarea tranziției către o energie curată și promovează angajamentul cetățenilor în favoarea orașelor și comunităților inteligente, reamintind, în acest context, propunerile pe care le-a formulat în avizul său pe această temă ⁽⁶⁾;
30. reamintește că ODD-urile care vizează sărăcia, foamea, sănătatea, bunăstarea și orașele durabile depind mult de natură. Subliniază că orașele și comunitățile inteligente ar trebui să considere soluțiile bazate pe natură și infrastructura ecologică drept politici complementare esențiale pentru a asigura conservarea serviciilor ecosistemice și a biodiversității și pentru a promova utilizarea durabilă a acestora și a limita ocuparea solului;
31. reamintește că strategia europeană pe termen lung pentru neutralitatea climatică până în 2050 recunoaște rolul central al tehnologiilor și orașelor inteligente în realizarea neutralității climatice;
32. reamintește, pe lângă nevoia integrării sporite a dimensiunii climatice în buget, solicitarea privind adoptarea unor măsuri eficiente care să pună capăt treptat subvențiilor pentru combustibilii fosili, cu scopul de a crea condiții de concurență echitabile pentru energia din surse regenerabile, a încuraja schimbările de comportament și a genera resursele necesare susținerii unei tranziții echitabile;
33. observă că tranziția la neutralitatea climatică creează locuri de muncă de calitate în economia circulară și în sectoarele energiei curate și alimentației și agriculturii ecologice și solicită UE să sporească coerența obiectivelor privind clima prin intermediul politicii de coeziune, al Fondului social european (FSE+) și al InvestEU;
34. subliniază că soluțiile privind „apa inteligentă” au o importanță din ce în ce mai mare în calitatea lor de componentă a unei politici cuprinzătoare privind orașele inteligente care să vizeze soluții durabile din punct de vedere climatic;
35. reamintește importanța instituirii unor infrastructuri inteligente și consideră că orașele și comunitățile inteligente sunt precursori firești în acest domeniu;
36. reamintește că eficiența energetică a clădirilor este un aspect-cheie al unei tranziții reușite către neutralitatea climatică și că soluțiile inteligente sunt menite să joace aici un rol decisiv; în acest sens, reamintește că aceste soluții inteligente sunt susceptibile de a fi eficiente numai dacă se înscriu în peisajul orașelor și comunităților inteligente și dacă nu sunt puse în aplicare ca soluție izolată; în acest context, reamintește și rolul important al inițiativei „Finanțare inteligentă pentru clădiri inteligente” în furnizarea de mecanisme de finanțare în acest scop;
37. subliniază că autorităților locale și regionale le revine un rol esențial în punerea în aplicare a unei politici durabile în materie de locuințe și că ele contribuie în mod semnificativ la realizarea concretă a obiectivelor politice ale UE;
38. solicită acordarea de stimulente orientate către eficiență energetică maximă în clădirile noi și modernizări la standarde ce respectă standardul de casă pasivă, pe lângă utilizarea, acolo unde este oportun, a tehnologiei inteligente în clădiri;
39. reamintește sprijinul acordat de CoR planurilor de mobilitate urbană durabilă bazate pe multimodalitate și utilizării coordonate a transportului și logisticii urbane și regionale cu emisii scăzute sau cu emisii zero, subliniind rolul principal al transportului feroviar și al celui naval în reducerea emisiilor;
40. reamintește că sectorul transporturilor urbane cunoaște în prezent o schimbare de paradigmă, care se prefigurează și căreia îi corespund tranziții în domeniul consumului de energie (electrificare, combustibili alternativi), al tehnologiilor (sisteme de transport inteligente) și al schimbărilor de comportament (economia bazată pe partajare, accentul pus pe mobilitatea activă). Aceste schimbări afectează atât transportul de pasageri, cât și pe cel de mărfuri, precum și călătoriile de agrement. Schimbarea de paradigmă poate fi direcționată către atingerea obiectivelor legate de orașele inteligente, cum ar fi stimularea pieței locale a inovării, integrarea celor mai bune tehnologii disponibile și procesul decizional bazat pe cunoaștere;
41. consideră, de asemenea, că tehnologiile inteligente de mobilitate pot contribui la găsirea de soluții de mobilitate durabilă în zonele cu o densitate redusă a populației, în zonele rurale și în regiunile periferice, precum și la promovarea unui model de mobilitate activă care poate îmbunătăți sănătatea cetățenilor;

Crearea mai multor oportunități pentru comunitățile inteligente de a finanța și de a introduce rapid soluții inovatoare

42. reamintește că regiunile ultraperiferice și insulare sunt locuri ideale pentru a experimenta căi alternative în materie de tehnologie, surse de energie și proceduri, fiind considerate, printre altele, adevărate „laboratoare vii”. În contextul elaborării de soluții pentru punerea în aplicare a ODD, izolarea acestor regiuni, distanța față de centrul Europei, biodiversitatea considerabilă, proximitatea și accesul la mare, fenomenele de mediu extreme (atmosferice și geologice) și disponibilitatea energiei geotermice nu trebuie considerate limitări, ci mai degrabă oportunități interesante din punct de vedere geografic pentru testarea prototipurilor în condiții controlate, dar de o maximă dificultate;

⁽⁶⁾ JO C 86, 7.3.2019, p. 36

43. subliniază potențialul zonelor locale în care pot fi experimentate, într-un context urban real, atât instrumente normative flexibile și inovatoare, cât și alternative la reglementare, și care permit explorarea și eventual punerea în aplicare ulterioară a unor inovații durabile (de exemplu, în domeniul locuințelor); orașul ca „dispozitiv de învățare” facilitează învățarea socială și permite instituirea unor relații de cooperare ce pot reduce riscurile sociale;
44. subliniază importanța descentralizării în domeniul fiscal, pentru a facilita o mai bună integrare în contextul local a măsurilor fiscale regionale și urbane (de mari dimensiuni) orientate către climă;
45. subliniază că este important să se pună la dispoziția comunităților locale instrumente și activități de consolidare a capacităților, pentru a le permite tranziția către statutul de comunități inteligente, reducând decalajul digital și garantând că nici un cetățean și niciun teritoriu nu este lăsat în urmă;
46. reamintește rolul esențial al parteneriatelor public-privat (PPP) în construirea orașelor și comunităților inteligente și solicită Comisiei Europene să depună eforturi suplimentare pentru crearea condițiilor propice aplicării acestui instrument de către autoritățile locale mari și mici;
47. reiterează că comunitățile inteligente acționează ca vectori ai unei tranziții energetice inteligente și favorabile incluziunii și solicită Comisiei Europene să sprijine în continuare orașele și comunitățile inteligente în acțiunile lor, prin instrumente de finanțare specifice și accesibile;
48. salută decizia Comisiei Europene de a configura, în cadrul noului program Orizont Europa, o misiune pe tema „Orașe inteligente și neutre din punctul de vedere al climei”;
49. solicită ca politica UE în domeniul climei să fie globală și bazată pe o abordare sistemică și integrată, observând că, până în prezent, politicile UE și cele naționale au fost adesea fragmentate între diferite sectoare și categorii și între zonele urbane și cele rurale.

Bruxelles, 9 octombrie 2019.

Președintele
Comitetului European al Regiunilor
Karl-Heinz LAMBERTZ
